

„ЗАСТАВА“ излази трипут
у недељу, средом, петком
и недељом.

Цена је на годину 12 еор.
на по год. 6 еор. на чет-
врт године 3 е. на месец 1
еор. а. вред. за Аустрију,
а за Србију на годину 120
гроша на по год. 60, а на
четврт године 30. гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по ко-
личини врста, које из гар-
монта заузимају, и за сваку
врсту плаћа се увек по 6
нов., за жиг увек по 30 н.
Доноси се шаљу уредниш-
тву, а предлага и огласи
администрација „ЗАСТАВА“
у Нови Сад, у кући број 858.
код „златног једнорога.“

Број 55.

У Новоме Саду у среду 13. маја 1870.

Год. V.

У Новом Саду 12. маја.

После толико силног напора и усилјавања
гр. Потоцког, да изравнање са незадовољним
народима, у дисидантској половини аустро-
угарске монархије изведе, докле се дошло на
састанку у Прагу, да се може сматрати тај
покушај за споразумљив, као потпуно осуђе-
н. Феудалци чешки, на својој конференцији
усвојили су декларацију чешку у свима тач-
кама њезиним, и ову истакли за свој програм,
чим су дакле староческу странку знаменито
ојачали. Како се у декларацији изборни закон од
1848 г. (сталешки) ставља за основ на коме Чеси
могу слати посланике, влада пак од своје стране
држи да тај закон никако не може усвојити,
то се гр. Потоцки уједињујући нашао у другој
ситуацији, и пошто усилјавања младоческе
странке, да се на основу фебруарског изборног
закона бирају заступници, наравно само за ту
цел, да изборни закон ревизији подвргну, ост-
аће безуспешна, те назвајући другог из-
ласка распустио све земалске саборе осим чеш-
ког, и ступио у преговоре са Немцима свију
фракција.

Како ће се влада из овог, новоствореног
замршаја извући, и у опште дал ће се моћи
извући, више је но сумњиво. Јер на супрот
владиној намери, да се објаве Чезка и покуша
изравнање за осталим народима, дакле мимо
Чеза, стоји ова нова, врло важна околност,
која целој ситуацији савршено други вид даје,
јер је у самој својој основи врло замашна;
стоји наиме, то: да су и тиролски повереници,
који су у Праг на договор дошли, потпуно
се сагласили са Чесима и скопили с њима за-
једнички државоправни опозициони програм.
За тај важан факт вели „Политика“ ово: „До
сад није било у Аустрији опозиције, која би
била потпуно свесна својих мета, и сметала
која истама воде, а да је у овему јединици;
данас има таке опозиције. Нема више опозиције,
која би се именвала по земљама и језицима
него једна једита, нераздјелна државоправна
опозиција, која ће с бољом вољом и победо-
носна бити. Влада ће од своје стране
према таком стању ствари морати напустити
своју одлучну позицију, и од ње ће зависити,
дал ће ова, сад консолидована државоправна
опозиција на њену корист са целом својом
снагом, у акцију ступити.“

Према знању, опозиције, која је овом консоли-
дацијом још увећана, ни близу нема изгледа,
да ће Потоцкова влада бити у стању извести
програм, кога доноси мађарска „Реворма“ као
владино програм. По њему би се изравнање
постигло овим путем: да се распусти сви зе-
малски сабори и рајхорат, евентуално да се на-
редо нови избори у круновинама, чији сабори
неби хтели бирати у рајхорат; државни савет
би закључио раширене аутономије и увео не-
посредне изборе. Ако би покушај остао безу-
спешан, то нека одборници, опозиција себи
припише ако законодавство и државна власт
својим путем даље ишли буду без њих.

Али овај обрт, ова прелазна феудалног еле-
мента у данашњој ситуацији с оне стране
Литаве највише ће без сумње на страхан odpor
у крилу саме опозиције, и сви су изгледи, да
ће истина програм Потоцков с њима заједно
пропати пре, но што ће доћи до изравнања,
али ће се и ова овако ослабљена опозиција са-
свим развојити, јер се демократија не може
мицати у оквиру таке опозиције. А овом за-
мршају може лако бити и крвав свршетак, јер
прилике изгледају много налик на оне од пре
1848 године.

У Италији су прилике још већма налик на оне
од 1848. јер су узеле вид праве револуције,
која с тим више опасна изгледа, што се осећа
скора катастрофа, а влада нема начина ни пута
ништа да предузме да опасност доклати, по-
што нигде ништа нема за што би се ухватила,
овамо републиканци све смелије агитарију. У
Павији су основали плакати, у којима се вели:
будимо опрежни на то, да на први позив на-
ших вођа устанемо!

Таласи јавног мњења у Француској уврбу-
рани плебисцитом, још се нису слегли сасвим.
Пошто је објављен резултат плебисцита и зако-
нодавном телу, хтео је Ж. Симон учинити неке
приметбе; већина му није то допустила, на што
је он интерпелацију због начина при гласању
поднео. После два дана, свечано је објавио за-
конодав. тело преко свога председ. Шнајдера
резултат плебисцита, Наполеону.

Србски народни сабор.

21. седница 9. маја 1870. (по стенографији.)
(Почетак у 10 часова пре подне.)

Председник (звони): Господо моја! Отварај сабор-
ницу. Протокол последње седнице, нека изволи г.
бележник прочитати.

Др. Касапиновић чита записник последње седнице.
Председник: Има ли сабор примјечане какво
на записнику последње седнице? (Нема.) Будући да
се нико не јавља, то се записник одостверева. За-
писник данашње седнице води ће г. Др. г. Стева-
новић, а гласове бележи ће г. Др. Касапиновић. —
Имам с. сабору јавити, да је г. Угљешеновић, по-
сланик варадинске регименте, телеграфично јавио,
да мандат полаже и да на сабор не може доћи.

Др. Милетић: Ја ћу молати, каква је узрок
наведен.
Др. Суботић: Ја бих молио, да се прочита.
Др. Касапиновић чита: „ради тешког боловања
моје супруге немогу на сабор доћи. Лане одреао се.“
Беговић прота: Ваша Екселенција! г. Угљешено-
вић не само јавља да је болест у кући пре-
пречила тако, да поред најбоље воље не може по-
служити својом народом приликом. Ја сам управо
данас од њега добио писмо, у ком то наглашује;
те га због тога можемо држати изпречана. Ту стоји,
да се је лане одреао; но он овде наглашује погла-
вито болест своју, те се дакле о његовом родо-
љубљу не може ни најмање посумњати.

Др. Стевановић: Ја мислим да се ово узме на
знање, а после да се заменик позове.
Предс: Уместо г. Стевана Бурђевића позван је
његов заменик Атанасијевић; но он телеграфично
јавља, да због ослабљености одрече се замеништва.

Др. Касапиновић чита брвојав.
Др. Суботић: Господо моја! Ми знамо, да г.
Стев. Бурђевић због болести није могао овамо доћи;
но може бити, да му је сада боље, јер ово је од-
ређено пре осам дана, те би можда сад могао доћи;
зато мислим, да га позовемо.

Васа Бурђевић: За г. Ст. Бурђевића одређено
је на последњој седници, а у колико је мени по-
знато, он још није оздравео.

Предс. Молим, да изволи с. сабор решити.
Др. Милетић: г. Бурђевић није положио мандат,
него због болести не може доћи. Ми смо позвали
заменика му, но заменик ето полаже мандат. С тога
мислим, да посланика на ново позовемо, да нам од-
говори, можел доћи за пратко време. Ако нам каже
да неће моћи доћи и да не може, онда би се морао
нов избор одредити; али преко њега, док он то не
изјави, не можемо то учинити.

Предс. Прима л се овај предлог? (прима се.)
— Г. вел. жупан Свет. Кушевски јавља телегра-
фичним путем, да због званичних послова полаже
мандат и да не може доћи.

Др. Касапиновић чита брвојав.
Др. Суботић: Молим, имал он заменика? ако има,
онда да се заменик позове.

Грујић владина: Он је био од стране Пакраца
посланик, дакле има заменика.

Др. Суботић: Дакле заменик да се позове.
Предс: Г. мајор Тапавица јавља телеграфичним
путем, да због слабог здравља не може доћи и да
с тога полаже мандат.

Др. Касапиновић: Овде се у брвојаву каже још,
да је генералкоманда наредила нов избор (чита бр-
војав.)

Др. Суботић: Од кад је брвојав?
Др. Касапиновић: Од 17 маја. ово је после по-
следње седнице дошло.

Др. Суботић: Ја мислим, да се ми не требамо на
то обаврати, шта је генералкоманда радила, ми не
требамо то знати; него да нов избор одредимо, као
што смо то у првој баској регименти и у другим
подобним случајевима учинили.

Георгијевић: Молим, он има заменика.
Др. Суботић: Онда морамо извидити, дал има
заменика.

Боговић: Овде нема известитеља верификационог
одбора, па зато сад не можемо учинити.

Предс: Да је известитељ вериф. одбора ту, он
би нам могао то казати.

Др. Суботић: Ја мислим, да би сад могли за-
кључити, ако има заменика, да се он позове.

Председник: Ако има заменика, онда ћемо га
позвати, а ако нећ, онда нов избор одредити (прима
се). — Г. посланик Ристић иште, да још 8 дана
од саборских седница изостати може.

Др. Милетић: Молим, од кога је датума теле-
грам?
Др. Касапиновић: од 17. маја.

Др. Милетић: Онда му се може допустити, јер
није много.

Предс. Прима л се ово? (прима се). — Г. по-
сланик Коларовић јавља, да ће доћи 8. маја овамо,
и он је дошао дјелствително (некоји гласови: жи-
вио). — Г. посланик Натосенић јавља, да болести
ради пре идуће недеље доћи не може.

Медаковић: Ја сам неки дан био у Београду с
њим, и он је казао да ће у понедељак доћи.

Предс: Ја мислим дакле, да се може причекати
(прима се). — Бирачи општина: горњо-карловачке,
загребачке и српско-моравичке подnose записник
изборне скупштине, у ком се види, да је г. Никола
Славнић изабран за посланика, за заменика г. Ђо-
ка Лађевић (вериф. одбору). — Сл. милитерко-
манда* петровградска јавља и излаже начин, како
су посланици у варад. регименти 7. јуна прошле
год. изабрана, и то којим је числом гласова сваки
посланик изабран а такође и заменици. Даље иста
милитеркоманда јавља, да је поводом тим, што су

посланици мајор Руђавин, капетани Шарунац и
Трумић мандате положили, регимента добила налог,
да би се сл. сабор на регименту обратио, кад нађе
за добро, да се нов избор одреди, да не би петро-
варад. регимента не заступљена на сабору остала.
Ја мислим, да је овај предмет већ решен.

Др. Суботић: Ова друга ставка је решена, а
прва тачка, мислим, да се преда вериф. одбору.

Предс: Дакле вериф. одбору да се преда.

Др. Милетић: Ја бих молио да се прочита, да
видимо, колико је гласова који посланик добио (то
ће вериф. одбор прегледати.)

Предс: Даље имам некоје молбенице пред с.
сабор јавити. — Танасије Петровић парох Сент-
Михаљски моли, да му се даде српска парохија у
темишварској Дијецези (петиционом одбору). —
Дијатрије Теофановић парох бачке Дијецезе места
Станишића моли, да би изнутра наведених осно-
ваних урарка, или он, или сопарох његов на другу
парохију премештен био; у противном пак случају
моли, да би му се још неки додаток из фонда до-
дате давао, докле један од њих дојдиче на другу
парохију не би премештен био. Ја мислим да се то
дотационом одбору преда (петиц. одбору). —
Свештенство протопопизата будачког у епархији
горњо-карловачкој моли за дотацију, огрев, подвоз
и тако даље. Ја мислим да се дотационом одбо-
ру преда (дотационом одбору). А у колико се
других ствари тиче, да се петиционом одбору
преда. — Председник општине вел. кикиндске Кр-
стоношић тужи се на пароха Рајковића, да без ве-
лике таксе неће да даде извешће за женидбу и
зато што младожења незна молитве, захтева 5—20
еорината; будући да он писмена опомене председ-
никове о том није примио, то моли за телеграфску
строгу наредбу на свештенство у том обзиру још
данас.

Др. Суботић: Господо моја! Ја мислим да ова
ствар не припада ни једном одбору, које смо до
сад изабрали; јер то је нешто, што је против за-
кона; него ја мислим, да се то упути на админи-
стративну власт, и да она строго наредбу у том
донесе, да се таково што више не збива.

Предс: Ако сл. сабор изволи, ја ћу то преко
конвисторије извршити.

Ер. Милетић: Ја мислим, господо моја, да се
то преда петиц. одбору, да он то развији и после
предлог свој о том учини. Можда административна
власт неће да изврши оно, што би требало извр-
шити; можда ћемо ми другу санкцију наредити,
које бити да ћемо што друго решити, на после да
се обаврати на конвисторију. Ја бих жељео дакле,
да се то одбору преда, па онда, кад он свој пред-
лог отоме поднесе, да се реши: јер ово није по-
једини случај, пожез се и на више страна тако до-
гађа; ту треба неку општу уредбу учинити.

Др. Суботић: Ја мислим, да се сложе сба ова
предлог, т. ј. да се преда одбору, а уједно и адми-
нистративна власт, да одмах сходну наредбу учини,
која би се имала извршити.

Председник: Јестел тога мњења господо? (прима
се). — Јеромонах Теофил Поповић, из манастира
Ораховице, иште, да му игуман пакрачки Гедеон
Пауновић изда заслужених 60 еор. и у име неких
трошкова 45 еор.; даље пак тужи се против истог
игумана, због неуредног управљања с њиме мана-
стирским (петиц. одбору).

Секулић: Ја мислим, да има много ствари, које
не спадају ни у један одбор, јер ми таки одбор
немамо; незнам, дал би моје мњење умесно било,
да се један одбор за те ствари ад нос одреди; јер
то не васаца у петиц. одбор, јербо је више тужба.

Председник: То су више петиције.

Др. Суботић: Господо моја! Ја сам чуо, да тај
игуман покора чини. То се не може допустити, него
се мора строго испитати; зато мислим, да се ово
петиц. одбору преда и да се крај овом већ једанпут
учини.

Беговић: Ја мислим, да се дотични епископ у
тај одбор позове, па да даде информацију; па ако
се нађе, да ту није ништа урађено од стране конвиз-
торије, онда ћемо тој самовољи крила подсећи.

Владина Грујић: Петициони ће одбор предати,
па ће казати, да се то преда конвисторији.

Др. Милетић: Неће, јер тога игумана конвиз-
торија заштићава.

Др. Суботић: Нека петиц. одбор строго испита
ту ствар, и онда да предлог учини.

Председник: Дакле остаје при том, да се петиц.
одбору преда. — Петар Никовић предлаже начин,
како би се могао фонд један за подпомагање про-
светних народних цели основати, да би се из њега
лакше могле нише народне школе подпомагати. Ја
мислим, да се школском одбору преда (школском
одбору). — Г. посланик Ђорђе Манојловић иште
одпуст на 10 дана, да изволи с. сабор решити.

Др. Суботић: да чујемо мотивацију.

Др. Касапиновић чита: „Због журних домаћих
послова“ и т. д. „еко славни сабор за нужно нађе,
да би мог „заменика г. Божићара Вујића на сабор
позвати изволе.“

Др. Милетић: Ја мислим да му се заменик по-
зове, али донде да он овде остане, док заменик не
дође, да не остане једно место не заступљено, тим
више, што ће у понедељак, као што смо закључили
у конференцији, доћи на дневни ред устројство са-
бора. Ја мислим, дакле да га замолимо, да остане,
док му заменик не дође.

Председник: Примал се ово? (прима се.)
Манојловић: Ја сам већ приватно телеграфисао,
да заменик дође (прима се.)

Др. Суботић: Ја мислим да није доста приватно
позив, него да се на сабора позове.

Председник: Дакле, да се г. заменик позове. —
Равним начином г. Ивановић иште одпуст на
8—10 дана.

Др. Касапиновић чита: „Због болести моје деце
мордох отићи у круг своје породице“ и т. д. —
Он је отишао 5. маја.

Др. Суботић: Он је отићи морао, а још за 4—5
дана опет ће доћи, а заменика нема, онда да при-
чекамо (прима се.)

Председник: Г. посланици Прота Бранковић, др.
Максимовић, Иса Павловић и прота Милутиновић
искали су од мене одпуст на 48 сати, и ја сам им
га дао (узима се на знање). — Ако имају господо
што предложити и то најпре поднесе, нека изволи
јавити.

Лудан: Сл. саборе! Ја имам молбеницу од право-
славне општине Ловраске. Она моли, да би јој се
припомоћ у своти од 200 еор. из народног фонда
подарила, или издавање парохијалне плате по пре-
ђашњем обичају уредило (петиц. одбору.)

Ђорђе Дијатријевић: Сл. саборе! Ја подноси
молбу Мите Мургуловића српског пароха у Етчи,
у којој моли као народни свешеник, у име свога
народа, да би се ечанска општина повратила у крило
српске митрополије и патријаршије, у смислу своје
овом сабору лане изражене жеље (петиц. одбору.)

Др. Милосављевић: Данас је управо та ствар на
дневни ред стављена, где ће се решити.

Манојловић: Сл. саборе! Ја подноси тужбу
Херцега Павла против свештеника Лазара Максимови-
вића и председника општине Милоша Ранкова, који
семе раздора сваком приликом у општини сеју и
њих завађају. Да би се сл. сабор о истини тужбе
уверно, то наводи више тачака, у којима се каже,
да су исти једног ваљаног свешеника Милоша Трифу-
новића отуд истиснути хтели, и да су оне скупшти-
наре, који су тога свешеника бранили, јавно грдили
и опадали. Даље, да су многи скупштинари упливом
свешеника Максимовића из општине истиснути; да
је приликом једном у сватовима два човека поза-
вађао, и да су се они потукли и крвавили. Даље,
да исти парох Максимовић на сваки нашар готово
тумарајући своје дужности тако немарно врши, да
је и сад на Цвети једног мајстора дете, пијан
сарајујући, место онега појао оно, што се при
крштењу и освештавању водиче поје. Даље каже, да
је тај парох њега јавно опривчао и оклеветаво,
говорећи, да је луд, и да се због тога више пута
обраћао на конвисторију, да га под заштиту узме
против тога свештеника.

Анђелић арх. Сл. саборе! услед говора г. пред-
говорника побуђен се налазим, да нешто рекнем.
Г. Манојловић је рекао, да је Херцег више пута
се на конвисторију обраћао, да га узме у заштиту
против пароха Максимовића. Ја сам председник бач-
ке конвисторије, и мени није још таква тужба до
знања дошла, нити мени нити конвисторији. Мени
је познат садржај те жалбе, и мени је јасно, што г.
Манојловић није казао прави повод, шта је дако по-
вода томе. А то је то: Исти Херцег испросио је же-
ну из Куле, па га је она напустила, кад је већ је
данпут оглашен. Он је чуо, да је то посредством
председника општине и свештеника учињено, па
зато је на њих се подигао. И то је управо повод
тој жалби. Молим с. сабор, да изволи ту исту
жалбу прочитати и да се увери о томе (гласови:
петиц. одбору.)

Манојловић: Та тужба је управо дошла на др-а.
Ивановића, но почет он није ту, то сам је ја при-
мио; и ја сам у изводу навео поједине тачке, као
што се у тужби налазе, а мени друго није познато.
(петиц. одбору.)

Јован: Ваша екселенција! Високи саборе! И ја
имам једну молбеницу. Мајско-пољанска прва оп-
штина моли високи сабор, да се од гласике привре-
не општине сасвим одеји и у првобитно стање као
завојна парохија постави. Ја сам тако слободан
ову молбеницу с. сабору поднети (петиц. одбору.)

Стефановић прота: Сл. саборе! Ја имам три по-
днеска. Због свештеничког округа бело-приванског,
будући рескриптом 10 авг. 1868 никојим другим
законом уништен није, а народ због многих у њему
намењених се недостатака није вољан усвојити га,
моли, да сл. сабор одређење донесе, да тај рес-
крипт бар донде силу закона задржи, док закључи
другог сабора највишу санкцију не добију; или да
сл. сабор други какви експедијенс за свештеничку
екзистенцију извађе (дотац. одбору). — Исти све-
штенички збор моли, да сл. сабор из наведених раз-
лога, основаних на сл. писму, како старог тако и
новог завета дозволи, да удови свештеници, као и
прочи световњаци женици се могу, (живели!) или
ако не ба та дозвола у компетенцију с. сабору спа-
дала, да поне иницијативу и сходне мере предузме,
нако би се што скорје такови сабор сазвао, коме
би компетенција у тој ствари припадала. Јер вели,
да је то прави напхав на морал, да се удовица
свештеникама забрањује женици се и у законном
браку живити, него се трпи, да живе у лирском
конкубинату (живели!) (петиц. одбору). — Данас
сам још добио и трећи поднесак, који је под печатом
и на сл. сабор адресиран. То је од пароха Ми-
лошевића, који је без парохије. Он је кромје тога
кашљом дирнут, те нема екзистенције, и он поднаша
овде молбу у којој иште помоћ (писмо се преда
председнику.)

Др. Касапиновић: Овде тај свештеник моли, да
му се новчана припомоћ из народног фонда даде
(петиц. одбору.)

Живковић прота: Сл. саборе! Ја имам пред-
ставку окружног свештенства протопресвитерата
панчевачког. Ово се слаже с начелом о дотацији,
да се она у новцу издаје и да је то практично бар

у опсегу овог протопресвитерата. Они моле, да сл. сабор узме то у обзир. Када овај предмет дође на дневни ред, онда ћу бити тако слободан, да о њему опширно говорим. — Даље желе, да у једном месту, где више парохија има; сви свештеници једнаку плату имају, кад једнаке дужности врше. Даље се ставове парохне моле, да се за сваког пароха стан што скорје подигне, које је у рескрипту нејасно касано. Даље желе, да једна брачна парница дуже од године дана не траје, да у том конвисторије већу делатност покажу и уопште да се брачни разводи не отежавају. Затим моле, да се још на овом сабору устав за мировну закладу свештеничку изради, како би још почетком идуће године у живот ступити могла. Даље свештенство се гуњи, што влада, за школске надзорнике поставља људе, који нит су православне вероисповести, нити разумеју српски језик, те због тога немогу ни оценити квалитетско делане у школи. Оно моли дакле, да државни надзорник буде човек наше вере и народности. — Напоследку предлаже, да свештенички избор посланика свештеничких самца непосредно у средишту епархијалном бирају, а не посредством својих изборника. Ја поднахам ово представке славном сабору на сто.

Председ: Ја мислим да ово преда дотационом одбору, у колико се свештенства тиче, а у колико се школских ствари тиче, да се преда по сле школског одбору, односно касијумим се одборима, будући да више предмета има, који у равне одборе спадају.

Др. Костић: Имам част поднети сл. сабору молбу најпакшиког капетана у миру, Тодора Миличића, који моли, да се почасног шајкашкој командији, која је за све време саборског рада одређена јој дужности вршила, извесна дневница одреди (финансиј. одб.). — Даље част ми је поднети тужбу Григорија Каћанског против попа Пере Петровића књижевског и учитеља Гавре Пунтика због неких галантерија. Ја мислим да ова тужба управо не би спадала у сабор, али због ефекта, који је то у шајкашком батаљону учинило, треба да се дотичном одбору преда.

Председ: Можда би се то могло непосредно конвисторији предати.

Др. Костић: Ствар је већ у течају код конвисторије.

Преде: Имам још ко од господе какав поднесак? **Јован Павловић:** Ја имам још два поднеска. Општина Хомиличка подноси молбеницу, у којој каже, да није у стању два пароха наплаћивати и два парохјална дома правити из наведених узрока. Она моли да се једна парохија укине (дотац. одб.). — Перлесна општина у панчевачкој луковини моли, да се парох Коста Константиновић, који је општину од конвисторије силом наметнуо, у другу парохију премести, и да се парохије у Перлеву на једну редукују (дотац. одб.).

Живковић арх. Ја имам један предлог (пре поднеска).

Др. Стевановић: Слави саборе! добио сам овај час претставку општине фабричке. Она моли, да сл. сабор нареди да се установа конвисторијална темпшварске епархије што пре у смислу дотичног закона преустрои, и отсути г. епископ Нако у своју дијецезу натраг позове, или пак да такову управу поставити нареди, како би она могла бити чувар реда и имаоине српске и отац мешовитим општинама, особито у данашњим неприликама. У једно моли да се одреди једна комисија ради испитивања конвисторијалне архиве, и да се истрага нареди (петиц. одб.).

Преде: Ја мислим да се школском одбору преда. **Др. Ствановић:** Ово спада у петициони одбор. **Др. Милетић:** Ја мислим, да се оваки погнеспци најпре петиционом одбору предаду, а он ће их онда предати оном одбору, коме спадају.

Преде: мислим то је све једно. Сваки одбор, ако види, да штогод другом одбору припада, може га одмах упутити тамо.

Др. Милетић: Ал ја мислим, да петиц. одбор буде канал, кроз који ће све молбе ићи, јер овде се не прочита цео поднесак, па се не може одмах тачно знати, у који одбор иде. Зато да се преда најпре петиц. одбору, па кад овај прочита, видеће, шта је, па ће предати другом одбору; особито ако има више предмета, који се тичу више одбора, ту би најпре морао петиц. одбор прочитати, па онда предати другом одбору; иначе би се морало преписивати.

Др. Каспиновић: Ја мислим, поднесак, који се тиче више одбора да се препише и преда свима одборима, којих се тиче.

Др. Милетић: Зато, да се најпре сваки поднесак петиц. одбору преда, па он нека да преписати и поделити у одборе.

Преде: На тај начин ишли би ови поднесци најпре петиц. одб. па да их он сортира.

Др. Милетић: То би најбоље било. **Др. Милосављевић:** Ја бих онда молио, да се поднесци не подносе сабору, него петиц. одбору.

Др. Милетић: То не може бити.

Преде: Преко сабора мора прећи.

Груборовић: Ја имам поднети предлог финансијалног одбора. Сл. сабор је одбору наложио, да свој предлог о плати писаровој саборске писарне Божијара Милошевића, Саве Петровића и Вељка Радованчева и саборског послужитеља Крапца поднесе. Одбор предлаже саборским писарима плату од 1 ф. 50 н. а саборском послужитељу од 1 ф. на дан.

Преде: Ово би се морало на дневни ред ставити.

Др. Суботић: Само бих приметио, да имена овде немају места, него само да се каже: писарима ооволико, а послужитељу ооволико.

Стева Поповић: Ја имам да поднесем извештај школског одбора о предлогу г. Дра Мандића, а у једно уз то и други предлог, који је у школском одбору примљен. — Одбор је предлог г. Мандића усвојио, но са следећим допунама, с којима је и сам предлагод сагласан: 1.) Да се на место изричног броја 10 учитеља рече до десет учитеља, те да би се у случају недостатка способни потражитеља могло и мање число послати. 2.) Да се конкурс за иста места распише сабором не са роком од 8 до 14 дана. 3.) Да се од потражитеља иште мило са добрим успехом свршених 4 разреда гимназије или 3 реалне, приправничких наука и практичне вештине још и потпуно знање немачкога језика. 4.) да се од сабором изабраних, пре поласка изиште својеручно написани реверс, којим се обавезују, да ће после свога повратка 6 година дава послужити српској народној вероисповести шко-

ли, у противном случају, да ће вратити на њих потрошени новац са пристоећом каматом. 5.) Да се посланици српско-народним учитељима изради од стране саборског школског одбора напунити, шта ће се све имати у своје посланство изучавати. Даље да се иста обвезу, да ће при своме повратку са собом донети сведочбу ереквентације завода, на који су изаслани и осим тога, опширан извештај о свему, што су у смислу свога наука проматрали и проучавали. — У свези с овим предлогом поднео је барањски посланик Стеван В. Поповић школског одбору следећи предлог: Да се почетком школске год. 1870—71 пошаљу три српска младића са штипендијом од 800 ф. вр. и потребним путевим трошком из клерикалног школског фонда на три године дана у Немачку, да би се на педагошком оделу свеучилишта спремили за професоре учитељства. Стедште на та места, да се распише одма са роком од 14 дана, како би та места овај сабор попунило могао. Као Квалификација за потражитеља ових места, да се одреди, са добрим успехом свршене гимназијалне науке са испитом зрелости или добро свршених 6 разреда реалне са особитим обзиром на оне, који су мимо тога добро свршили приправнички течај на саборском училишту, или су као учитељи квалификовани и на универзитетске науке, а да знају савршено немачки језик. Изабрани имају се реверсом обавезати, да ће 6 год. дана по своме повратку служити као професори на српско народном учитељству или којој другој грани звања српске народне школе, у противном случају, да ће вратити српском народном фонду сав на њих потрошени новац са пристоећом каматом, исто тако и у случају, ако би својом очитом и наваљашном кривњом изгубили своје звање. Напоследку имају изабрани по овоме повратку принети главној управи српско народних школа званичну сведочбу о свршеним наукама и положеним испитима. — Одбор је овај предлог усвојио и подноси га овим сл. сабору на решавње.

Председник: Ако буде времена, може се данас решити.

Суботић: Ја, господе моја, уважавам овај предлог, али овде има више питања, која треба решити. Ту је питање финансијално врло важно. Зато да се то на знање узме, и на комисију дневног реда управи, да ова развиди, да ли је прешао и кад да се на дневни ред стави.

Преде: Јестел тога мњења господо?

Секулац: Сл. саборе! Ја бих молио, да ми се допусти, да неколико речи о овом предлогу рекем. Ми видимо овде да се о овом говори, а ми о тим фондовима још ништа не знамо, вако стоји. Пре него што би се дакле за то бюджет створио, ја мислим, да се пре тога прегледају фондови и да се даде извештај о њима, па онда, ако се види, може се још више или мање штипендија одредити. Дакле, пре свега, да се прегледају народни фондови.

Др. Костић: Ја мислим, да се упути финансиј. одбор, да донесе о томе предлог.

Др. Милетић: Овај финансиј. одбор није одбор за бюджет, него за сабор; него ја држим, да се тај предлог упутити, као што је г. др. Суботић рекао, на одбор прешности, да он то узме у претрес, па ће он можда донети предлог, да се најпре фондови прегледају, па онда да се комисија изашље, која ће буџет одредити. Истима желим би било, кад би тај предлог још овај сабор решио, можда ће га и решити, то ће зависити од времена, докле ће сабор трајати. Но ако неби могао овај сабор то решити, онда може сабор учинити наредбу, по којој ће се ти људи изаслати. Ја мислим, да сабор није ни пован, да вотивира између појединих учитеља, и да се тако рећи излаже критици поједини људи, него да се после одреди један одбор, који ће после сабора постојати, у ком да буде до 10 лица, који ће нам довољна гаранција бити, и да тај одбор то реши. — Ја сам дакле за то, да се ово предло одбору прешности, да он узме обзир на ово, и да сходан предлог донесе. Подпомажем дакле предлог г. Суботића (прима се).

Вајачић: Сл. саборе! висока кућа! Ја имам да поднесем овде два предлога. Црква саборна у Карловцима, василина је свега народа српског (др. Милетић, т. ј. патријархије). Ову цркву издржава овданишња правосл. општина већ од 110 година. Црква је јако опала, грађа на крову тако је опала и иструла, да се изнутра мора, но и изнутра треба је обновити, како би достојанству народа српског одговорила. За овај посао нуждан је знаменит капитал. Карловачка правосл. општина није у стању трошак овај на се узети, а и мислим да није праведно. Предлажем високој кући, да би начин и извор нашла, како би се овај храм поправити и обновити могао (петиц. одбору).

Др. Милетић: Патријархија ју је могла с приходом од Даља, Борова и брдога Брда за цело поправити. — Молим јед ово предлог?

Вајачић: Јест ово је мој предлог.

Др. Милетић: Онда нека се упути на петиц. одбор, па у своје време нек се стави на дневни ред.

Вајачић: Други предлог: По чланку првом саборског устројства, наглашују се предмети, који под управу и извршење српског народног сабора спадају. Ја предлажем високој кући, да се у круг ове управе и извршења и Матица Српска, која с другим добротворним заводима неумрло Србина Саве Текелије рукује, уврсти.

Преде: Имате ли господо на то што рећи?

Др. Милетић: Ја мислим, да се поднесе онда, кад дође на дневни ред устројство сабора, јер то спада у устројство сабора.

Др. Суботић: Господе моја! Ја мислим, да се сви ови предлози предаду одбору прешности и он ће одредити, кад ће доћи на дневни ред.

Др. Милетић: Ово се односи на устројство сабора, дакле стоји у свези са устројством сабора; зато мислим, да се стави на дневни ред онда, кад устројство сабора дође на дневни ред (Вајачић: тако је). Данас ће се још одредити, да у понедељак дође на дневни ред предлог о устројству сабора, па онда се може и тај предлог ставити на дневни ред, јер с тим у свези стоји.

Др. Каспиновић: Ово је попуна чланка првог код устројства сабора.

Др. Суботић: Нека се онда изнесе оном приликом, кад о том чланку расправљано буде.

Стефановић: Аналогично предлогу г. Дра Мандића стављам овај предлог: сл. сабор да изволи још у течају ових седница 4 штипендије од 600 ф. годишње, осим путних трошкова од 200 ф. из клирикалног фонда на ту цел решити, да се биле

млади свештеници, било свршени клирици или други световно избројани младићи, који у себи осећају позив свештеничком чину, у духовну академију, односно у богословију у Русију ради свога вишег у духовним наукама образовања, пошаљу, како би по том они, као учитељи богословије, овде могла будуће свештенике, а они опет свој народ, у духу нашег православља и садањег времена израбаћивати. — Стецај на ова 4 места, да се за 6 седмички распише, да се од пријављених најбољи изберу и с почетком идуће школске године у Русију оправе (одбору прешности).

Живковић арх: И ја имам један предлог: за г. 1868. одобрла је легислатива Угарска на црквене цели православне цркве у Угарској 30 хиљада ф. Од ове суме остао је рест од 28 хиљада и неколико стотина ф. које је Њ. Величество, на предлог угарског министра црквени дела и просвете, на ту цел одредило, да се из те суме оним мешовитим српско-романским општинама, суразмерна помоћ изда, које би тражила, да се јерархијски деле, а неби ни једна страна у стању била, да другој из своје сопствене суме даде никакву. Услед тога добила је до сада српско-батоњска општина 2000 ф., која је од своје стране романску општину тамошњу са 11 хиљада ф. индентификала, и на тај начин у искључиви посед тамошње цркве дошела. По томе је заостало у споменутом фонду 26.000 ф. за ту цел. Али како јерархијско поделење ти помешани општина врло споро иде, почем се ту најпре нека најнапетелија питања не само око права својине, него и око самога начела и шта туса као решити имају, и почем је изгледало, да ће ту и највише случајева и судско посредовање следећих морати, то би најправичније и најкористивије било, да се више споменути, код угарског министарства депозитирана сума од 26.000 ф. дотичним и црквено-народним органима на сахрану изда, који би такоу у смислу краљевске резолуције и министарске уредбе на одређену цел у своје време употребити имали. Стављам дакле овај предлог: Да се половина од тога реста са 13 хиљада ф. за страну српске јерархије, односно српску страну по мешовитим општинама потражи, и да се та сума новаца до свог употребљења код српски народни фондова као депозитна сахрана остави, и у томе смислу на угар. министарство сходна представка без сваког и најмањег одлагања из овога сабора управи (тако је).

Председник: Желате ли госп. моја! да се одма на дневни ред стави? (одбору дневног реда.)

Др. Суботић: Господе моја! и ја имам један предлог; црквено-војено министарство, издало је као што се каже на улоке од више српско-правосл. црквених општина уложене отписом својим од 11. април. тек. год. Од 10 бр. 2017 одлуку, да у смислу превизишег рескрипта од 10 авг. 1868. П. С. § 41, и предпоследњег слога истога §, крајиничким властима припада право, да интервенирају при скупштинама гр. ор. црквених општина. — Ова наредба споменутог министарства приопштена је дописом сл. др. крајиничке војене дивизионе, и војене команде у Петроварадину под /-и приложеним преко магистрата у кр. имунитета земунског, православној црквеној општини, с тим, да се та интервенција власти, с обзиром на дану, превизишим рескриптом Њ. Величанства православног црк. општинама автономии ограничи само на оно, што је најнужније.

— Именована цркв. општина видила је у томе отпису министарства повреду своје Њ. Величанством признате и ујамчене автономии, и нашла је да се у §. 41. П. С. прев. рескрипта од 10 авг. 1868. не налази ни основа ни оправдања за ту министарску наредбу, те се у сљедећем обраћа преко мене као заступника на овом сабору, молећи, да би се томе краљеву законитој автономии цркв. општинека лека нашло. И ја са своје стране налазим, да више пута споменута наредба високог државног војеног министарства у прев. рескрипту од 10 авг. 1868. основа нема и да се на сваки начин дана правосл. црквеним општинама автономиија врећа и крњи. Високо војено министарство позива се једино на §. 41 П. С. вилхеловског прев. рескрипта, а тим принаје и сама, да у том превизишем рескрипту другога места нема, које би давало крајиничким властима право, да у скупштинама цркв. наших општина интервенирају. На споменутом пак мјесту (§. 41 П. С.) нити се то право властима изрично даје, нити се из њега извести може. — У овом §. означају се дужности црквених епитропа. Ту се наређује: а.) да они примaju приходе и подмирују трошкове по улаштују одбора. б.) да полагају рачун свака три месеца. в.) да воде надзирање над дотичном покретном и непокретном својином; да подносе и годишње извештаје о стању речене својине; да чине предлоге, како би непокретна својина веће користи могла доносити, а и о том, ако би се обнављале или грађевине какве предузимати имале. — У предпоследњем слогу овог §. на који се управо отпис високог министарства позива, наређује се, да ће политичке власти у војеној крајини досадашњи утпав, у погледу ових горе назначених дужности епитропа имати, као што ће на даље у подучију војене крајине и у погледу затвора благајне и сахране црквене имовине остати у крепости досадашње одредбе, с том истом разликом, да цркв. скупштина или одбор може на место епитропа и којем одборнику поверити трећи кључ благајне. Како се из овог слога може извести право, да политичка власт у црквеним скупштинама интервенира, то не могу да увидим. Из овога места могло би се највише извести то, да јој се понаже, како се приходи примaju и троше, какав је рачун од епитропа дат, и како надзиравају епитропи над имањем општинским и црквеним. — Али ни то, нити је нужно ни потребно, да власт у скупштинама прив. општина интервенира. Она може све, што јој је у овом погледу потребно дознати, иштући од општине извешће о овим стварима. А кад би се дало политичкој власти право, да она у скупштини цркв. општине своје органе пошље, па да тим у вјезећању и одлучивању утпав узме, онда би автономиија општине тим самим била укинута. И ово би било у толико опасније по нашу автономиију, што би се ти органи политичке власти мало по мало и у друге ствари упустили, и тако својим карактером у општину управо сами одлучивали. — А имам и против саме више наведене наредбе приговора. Сабор наш од год. 1866. само је оне наредбе донео, које су под а.) б.) в.) уложене. Следећи у §. 41. П. С. слог, који о утпаву политичке власти гласи, додан је без знања и саизвољења сабора и тим је самим

автономија наша флагрантно повређена; и тога ради стављам овај предлог, молећи, да га сл. сабор усвоји и у смислу његовог претставку Њ. др. апост. величанству поднесе. Предлог гласи: Да се Њ. к. вр. ап. величанство преновано претставком затало, да би изповеле државном војеном министарству превизише налог дати, да опозове наредбу своју од 11. септ. 1870. одеље. X. бр. 2017. којом наређује, да крајиничке власти могу при скупштинама гр. ор. црквених општтина интервенирати.

Секулац: Ја бих имао само неколико речи да рекнем, што се овога предлога тиче, као изјаснење (није на дневном реду).

А. Сандић: Ја имам једну интерпелацију. На ову интерпелацију случајно ми је добро дошао предлог г. барона Рајачића т. ј. оналоост народне василике. Усуђујем се овде поднети следећу интерпелацију: Пронесе се гласови, а потписани је из поузданог извора разабрао, да блаженопочивши патријарх Самуило Маширевић, администрирајући пре сабора свога митрополију и патријархију српску није положио рачуна интеркаларних и да је напоследку поднео био, обавишши српски народни сабор, молбеницу вис. министарству, да га опрости од полагања тога. — Подписани усуђује се дакле занитати: Је ли то преузв. председништву знано, и ако је, имало о том каквага решења? Ако није, је ли вољно преузв. председништву ту ствар својим путем извидити, метнувши међу тим — ако нађе да треба — савестар на посртну саопштиншу блаженопочившег патријара Самуила Маширевића. — Мотиве ове интерпелације и предлог задржавај себи право, кад одговор чујем.

Председник: Ја ћу, госп. моја, на то одговор дати, и ако оне сл. сабор, ја могу у кратко сад одма одговорити на ову интерпелацију (чујмо!) Познато је сл. сабору, да је блаженопочивши патријарх Самуило администриро архидијецезу и да је с тога интеркаларна рачун положио имао. Колико је мени познато из акта администрације народних фондова, он је положио рачуне за две године. Ти рачуни поднесени су били министарству, а само за последњих 6 месеци т. ј. од 1. јан. 1864 год. до дана иштагаације 6 авг. исте год. није био поднесен рачун. Високо министарство исколо је те рачуне, и ти су рачуни већ у толико спремљени били, да се само на чисто прешину, па да се поднесу; ал је смрт блаженопочившег патријара преченила, те није могао то учинити. Тако је из последње седнице касационе наређено, да се рачуни прегледају и да се у ред ставе и на чисто прешину; па чим буду готови, посла ће се оним истим путем, као и досад: — ово је што сам имао казати у призирију рачуна. Што се пак тиче оног пасуса, који г. интерпелант изводи, да је блажено почивши патријарх исколо ослобођење од рачуна, то мени није познато.

А. Сандић: Сл. саборе! Ја се првом половином одговара задовољавам; ал усуђујем се предложити, почем није сасвим на моју интерпелацију одговорено, него се признаје, да још за 6 месеци рачун није поднесен, да се доде, док се и тај рачун не поднесе, обустави извршин начин судски, што се тиче полутине; да народни фонд у случају, ако би каква погрешка била, неби штете имало.

Председник: То је управо дужност управе народних фондова, да моли, да се не би фонд опште, и у том смотрењу учињене су, у колико ми је познато, нужне наредбе.

Сандић: Ако је сл. сабор задовољан с одговором, и ја се задовољавам као интерпелант.

Др. Милетић: Господе моја! Интерпелант је добио одговор, и тим је ствар свршена, а што се тиче предлога, да ли да се севекстира, мислим, то се не може примити без писменог предлога; него од прилике сада знамо на чему је ствар, па ће после или интерпелант, или други ко донети предлог, да се прегледају народни фондови, а можда ће и сам одбор, коме смо, предали ове предлоге, што се тиче штипендија, довести тај предлог. Оно се свакојак не може тако лако прећи, него сабор се мора известити о стању фондова; него само данас да прешемо преко тога, јер нити је донесен писмен предлог, нити је на дневном реду данас о томе. Ја од моје стране задовољан се с одговором на интерпелацију, која је стављена, а предлог ће се донети после (прима се.)

Председник: Примал се ово? (прима се). — Ја мислим, да сада прешемо на дневни ред. На дневном је реду радња петиц. одбора. Молим г. известитеља, да изволи извештај дати.

Др. Милосављевић: известитељ петиционог одбора: Ваша превизишеност! Сл. саборе! Одлуком саборском од 6. јула 1869. одређен је одбор да петиције, које су сабору поднесене у претрес узме и с' предлогом својим сабору решења ради поднесе. За петициони одбор изабрани су следећи чланови: Бэрн Рајачић, архим. Живковић, прота Милетић, прота Влаовић, др. Павловић, Груборовић, Јово Тробојевић, др. Максиновић, прота Соларић, др. Милосављевић, Васа Турђевић, мајор Боројевић, прота Кузић, прота Стефановић и адвокат Ристић. Одбор конституијући се изабрао је себи за председника барона Рајачића, а за известитеља архиманд. Живковића, али пошто је архим. Живковић при обновљеном састанку сабора на избору усмено заузало се, и пошто му је одбор наведене разлоге, с којима је узрок захвала потпуно уважио, то је на место његово за известитеља сада др. Бока Милосављевић изабран. Поводом овим имам дакле част сл. сабору следеће петиције, које је одбор у претрес узео, с одборским предлогом решења ради да поднесем. 1. Општина панчевачка потражила право изабрања једног посланика на овај сабор. — Предлог одборски: Да се узме до знања, пошто је панчевачка општина већ добила право, да посланика на овај сабор бира и г. Дра Каспиновића изабрала (прима се).

Преде: Примал се предлог одборски? (Прима се). **Известитељ:** 2) Српска општина у Бчки иште, да сабор црквено општину ечанску српској митрополији припадацију од романске митрополије, рекламује, навађајући разлоге, што су Срби у ечанској општини староседиоци и што се код њих у смислу закона од 1868. год. чл. IX. §. VIII. при оделеној романске јерархије од српске у мешовитим општинама није покушало изравнање него, што се с' романским општинама и српска већ питања и воље Срба романској јерархији придружила. — Предлог одборски. Да се одбор избере, који ће штете мешовитих српско-романских општтина у претрес да узме, и да по набављењу извешта остали ствари у том обзиру свој предлог сабору поднесе.

Др. Стефановић: Ја се г. моја неслажем с предлогом петиционог одбора; него сам тако слободан, да изнесем против-предлог: Да се административним путем изашту незаконито уступљене општине патра, а уједно да се тај одбор изашље. Ствар је ова: по решитицу 1864. год. имале су све четири романске општине предане бити романској јерархији, а пошмале остати у статус quo. У оно доба администриро је темшварски владика Маширевић патријаршију и за то време издао је на позив арадског владике романског списак општина у којем су не питањем кривично и не знам да ли хотимички или нехотице једна 9 српских општина урешене у арадску дијецезу. Општине ове преко консисторије до душе рекламоне су, али решења до сада нема, тога ради желим би да администратор патријаршије ову рекламацију предузме.

Стефановић прота: И ја усвајам тај предлог с тим више, што је у решитицу од 1868. год. стављено да Бчка припада к нама.

Јорговић: И општина Мирковачка је предата, она је молила да се ја заузем на овом сабору аа њу. Она се и консисторији обратила с том молбом, да се поврати у вршачку дијецезу. Незнам дал је г. дијецезане нужне кораке учинио.

Кенгелац: Јест, учивени су нужни кораци.

Лујадић: Сл. сабор! и ја се слажем с предлогом г. Стефановића, јер има већ 6 година, одак су те општине Арадској дијецези уступљене, па ће то сад тешко или овим путем. Мучно је и жалосно гледати где се српски народ губи и где се деле општине српске предају туђинцима. Тако је депутација општине моношторске, у којој има до 600 Срба, а толико исто и Романа, дошла у Будим, и преклињала мене, да се заузем, да бар учитеља српског добијем. Учители су добијали, али жалби боже још и романског учитеља морају плаћати. — Општине ишту, да се темшварској дијецези прикључе. То је сл. сабор, нешто не чуено! Ја сам 30 година живео међу Маџарима и тако званим Буњенцима и Шокицама, да је било половина Маџара, а половина Шокаца и Буњенца; многи епископи дају и свештенике и учитеље и једне и друге народности; а арадски епископ каже, да нема српских свештеника. Ми видимо, да ће се на тај начин, ако се ово још дуже одлагало буде, сви Срби, који заједно с Романима станују, морати пороманити. Та ствар повлачи се већ 5—6 година. Ми имамо узрока, због чега се то тако догодило; баш један г. посланик, који је овде међу нама, узрок је, што је 10 општина предато арадској романској дијецези (гласови: кажите га, који?). То је је г. арх. Петровић.

Петровић арх. Ваша преузвишеност! Сл. сабор! (жагор).

Живковић арх: Ја се сл. сабор с предлогом г. Др-а Стефановића не слажем, јер мени је познато, да су сва сретства на путу административном исприљена, и отложити ту ствар овај пут, на пут административни, значило би, отложити те опет на 2—3 године; јер и сам је блаженопочивши патријарх чинио кораке, да се те општине поврате, али је све безуспешно остало. Сви кораци, који су предузети путем административном с господином епископом арадским, остали су без успеха, јер нашао се један изговор, који је вољда код високе владе много уважења стекао. Он је рекао, да он признаје, да су те мешовите општине незаконито уступљене; али каже, да их он издати не може; ако би он то учинио, било би, каже, таквих последица, можда, које он не сме на се примити. Дакле то је онако више политичан изговор био, и тај је изговор нашао места. Зато ја за тај предлог, да се административним путем патра добијем нисам прво зато, што су сва средства и митрополије и консисторије темшварске исприљена, а друго ту има таквих питања, која се не могу решавати ни путем процеса, ни путем погодбе, него така питања мора решавати српска патријаршија, која је овде с народним сабором ваједно. Зато ја предлагам, да се један одбор избере, у који би дошли баш људи, којима су ти одношаји познати, да се тај одбор изашље, да предлог о том учини, како би се још овде кораци учинити могли, да се та ствар рени. А какв ће тај предлог бити, то мислим, да ће одбор сам на то доћи.

Др. Суботић: Господо моја! ово је жалосно, што овде чујемо, и како среће, да се тако што овде не чује. Овде је казано, да је 10 општина, које под српску јерархију потпадају, незаконито уступљено романској јерархији. Како се ово споменуло, ваљало је да су дотични епископи одма устали и нама казали, да су све кораке учинили, да то не буде; ја држим, да њима то у дужност спада, да се овде, где је о српској православној цркви говор, о томе изразе, и да се оправдају. Не пошто то овде не бива, то пристајем уз предлог г. Др-а Стефановића, с тим додатком, да се административним властима каже, да ћемо их најстрожије на одговор позвати, ако своју дужност неврше. — Господо моја ако будемо тако наше стадо чували, тако дужност нашу извршили, онда смо пропали! сваки је за оно, што у круг овог сабора спада, сабору одговоран, и сваки ваља да зна, да ће сабор одговор исцити за оно, што није по дужности учинио. Сабор је за то народу одговоран, па зато му је управо дужност свакога на одговор позвати. И зато сваки, па и епископ, који има што учинити, ваље, да добро промисли, је ли све по дужности извршио, и да себе, кад на сабор дође, ако своју дужност није извршио, знајући, да ће сабор најстрожији одговор за не извршене дужности тражити (бурно: живео!) Чиним дакле предлог, да се од дотичних епископа поштите извешће, како је могло бити, да су те општине против закона романској јерархији предане; шта су они чинили, да то не буде и да се те општине нашој јерархији поврате. А из свега, што смо чули, видимо, да покојни патријарх Маширевић, ког овде међу нама нема, своју дужност у овој ствари није испунио (живео!)

Сандић: Сл. сабор! Што се тиче поднесене молбе ечанског пароха, слажем се с мојим поштованим пријатељем г. др. Стефановићем. Колико ја знам о тој ствари, Бчка је по закључењу сабора год. 1864—5, која, мимоглед да речем, незнам чијом вољом, изашла као „резолиција“ — придељена Бечкереку као филијал. С тога, ако се добро сећам, изродила се распра између Бчана и Бечкерек општине, јер они исправљају доказиваху, да могу остати као самостална општина; има их Срба тамо стотина око 300 душа, а они су уз то још староседиоци, и цркву су саградили, но ја ипак држим, да ће тешко моћи за себе остати, ал ипак

заузимање честитог тог свештеника, служи му на част, те ја, како рекох, пристајем, да се та ствар што за краће време, својим путем строго извиди и сабору поднесе.

Др. Милетић: Сл. сабор! овде је заоста жалосна ствар, да се то догодило, што смо данас чули. Ал још жалосније је, да не само епископат, особито патријарх, није своју дужност учинио, нити је пријавио, него га још наградио. Кривица папа на епископа, који по купатима у ствари земљама провађа галаатерије, напустио је епархију, неврши своје дужности, а овамо велике приходе вуче. Ја го си моја окрвљујем преч. г. арх. Петровића, који је као нотар у погрешку учинио, и то није нехотице, него хотимично, да се те општине предаду Романима. Он је то учинио, надајући се, да ће од Романа награду добити, но није ни те награде добио, јер су Романи другог за епископа изабрали. А патријарх уместо да га казни за то, он га је још са српским манастиром наградио.

Предс: Молим, да се не говори о личностима. Др. Милетић: Молим, овде ја господина не интронизирам, као због личних кривих одношаја, него због нечега јавног, јер ако је то и нехотице учинио, и за то се мора на одговор позвати (тако је). — Ја сл. сабор, мислим, ако се буде извештај тражио административним путем, да ће то бити безуспешно, као што нас је г. арх. Живковић известио; него ми треба, да се као сабор заузмемо за то, и да ништемо решитицују тих општина. Ја сам дакле тога мања, да се, као што је г. др. Суботић рекао, акта изашту од консисторије, а исто тако и од г. администратора, ова акта, која су код патријаршије, да се види, шта је од патријаршије учињено; па кад све добијемо, онда да се на Њ. Велачиство обратимо с предством, да се те општине српској јерархији поврате, и док се то не учини, да се нећемо ни у какав договор с одбором романским упуштати (тако је, живео!).

Кенгелац: Сл. сабор! Ја имам да приметим нешто на оно, што је г. посланик у вршачкој епархији навео. Ја сам у оно време, кад се то питање расправљало на сабору, био болестан. Ја сам био дијецезан све општине, за које сам знао, да су пошмале дјелства, где је год српски језик с властима служио се, те сам у пошмале општине уршио. Него после сам се зачудио, кад сам видео, да су општине: Марковац, Лугошка општина, Догачка и Оршавска општина, из које су и српски и грчки језик изгнани, да су те општине изостале. Ја сам од моје стране све чинио, што ми је у дужност спадало, ал то је изостало.

Б. Димитријевић: Сл. сабор! и ја сматрам, да су те општине предате безуспешно. Романска јерархија, у интересу свом радећи, укинула је у тим општинама славенско богослужење, укинула је српске школе, и српска деца, ако хоће да науче читати и писати, морају романски учити. Бчка има око 300 душа Срба, а поред свега тога, што би могла пароха и учитеља издржавати, добила је од стране романске јерархије налог, да се искључиво на романско језику служи. Свештеник Мургуловић, кога је молба сабору предана, човек је, који јетеме на супрот стао, али су га због тога на одговор цитирали, и кад није хтео доћи, суспендирали су га и на журици су се обратили, да га „in Escortwege“ пред консисторију доведу. — Та је ствар дакле журна, за коју се сл. сабор заузети има. Зато се слажем с предлогом г. арх. Живковића, да се избере један одбор, који ће ту ствар испитати и нужне кораке учинити, и уједно да се код консисторије темшварске сва акта на то односећа се изашту.

Кенгелац: Допустите ми господо! да допуним оно, што сам мало пре казао. Сад сам се упрво сетим једне општине, која је била искључена из наше епархије. То је мекхадјска општина, ту има прва у толицима, коју је покојни Сава Текелја почео оснивати. Нису ми позната сва акта, и сви списи, који се на ту цркву односе; знам пак, као бивши нотар темшварске епархије то, да су прилози за ту цркву скупљани. Јо од наше браће одазвали су се, а од Романа врло их се мало одазвало. Епару је требало, да одузме тај плац, на коме је црква била, јер је била на најљепшем месту. Покојни патријарх Рајачић страшно се противио томе, и казао је: „ја нећам рушити моју цркву за наше светске украсе“ (право!). И ја сам присто уз патријарха. После његове смрти пак, учивени је нека трансибија, и та је црква епару учтљивена. (Др. Милетић: Пао и манастир Ходощ.) Но ва иконама нема никаквих надписа, сигурна из тога узрока, да не би Романи искали свој надпис, а Срби свој. Од како је та црква на жалост од моје епархије искључена, писали су ми Срби већ 2—3 пута да се код владе заузмем, да се у цркви и славенски служи и ја сам то учинио. Јед то већ учинио, нисам знао, него знае сам се уверио, да није. Па ни свештеник тамошњи, који се овде стицешдију имао, неће да служи славенски, те га је сам арадски епископ за то укорио: он каже да нема певачика, а певачика је учитељ (на ствар!) ... дакле та црква мора задржати свој карактер; треба да под ишту јерархију дође.

Пуљо: Сл. сабор! по решитицу све мешовите општине морале би остати у статус quo, док се даље о њима не реши. Но ми видимо, да су све мешовите општине предане, а на против ни једна није темшварској дијецези предана. То је доста жалосно, да се тако десило; што се чинило, да се те општине издаду темишварској дијецези, незнам. Зато ја се слажем с предлогом др. Стефановића, да се административним путем испита, шта се чинило и ко је томе крив; а кад се акта изашту, онда да се дотични пријави на најстрожији одговорност повозу. Да се Срби преко Мариша нису изгубили, то се има само личности арадског епископа захвалити, који је такође добар Србин; Срби станују с десне стране а Романи с леве; епископ је заповедио, да остане све у статус quo, док се то не реши; тако исто за манастир Ходощ. — Ја молим, да сл. сабор предлог др. Стефановића прими, да се акта изашту, да видимо шта се о томе радило.

ДОПИСИ.

Карловици, 12. маја. Данас је била седница саборска, у којој је на дневном реду остао предлог о устројству сабора. Пре дневнога реда читан је и оверовљен записник прошле седнице, који је повелик био, те је доста времена одузео, зато на предлог г. Суботића остави се за данас продавање поднесака на

страну, и одпочне се расправа о устројству сабора. Извештај Милетић прочита устројство, и објасни начела и разлоге, који су одбор при грађењу овога предлога руководила. Кад је на свршетку споменуто, да се предлаже Нови Сад за место сабора, из публике чуше се речи негодовања, и изгледало је, да је то по договору било, јер је Карловцима неправдо, да се сабор из Карловаца премести. За тим устане прота Матровачки г. Милутиновић, и изјасни се противу предлога одборског, захтеваше, да се направи уређење од доле до горе, читав статут, и да се нов одбор на то изашље, и прочита неки нацрт о томе, у 6. §. незна се, шта је већа беземислица била, његов говор, или нацрт његов. Ту је говор о глави, о двема рукама, о трпези, о љубави, миру, тишини, која би по мишљењу прете онда у народу нашем владала, кад би пароси „природни председници“ општине, прете „полувлацике“ а епископи господари, ако не над клиром, а ово над народом били. Иста публика, или страна публика, која је негодовање своје изразила због премештаја сабора, пратила је говор против са честим „живно“, тако, да је то једина као одобравање, другима кад проија изгледало. Милетић напомене председништву, да опомене публику на то, да се мешања у расправу, било да његово понашање одобравање, или исмевање говорника значи. Пошто публика та не престале демонстрати, то Суботић запска, да се прочита место у пословнику, које публици забрањује да се тако понаша, што би и учињено. Кад је говорник свршио, тек онда није знао, да ли му је предлог, да се нов одбор изашље, или да се његов нацрт у претрес узме. Суботић напомене, да предлог треба да има 10 подпуирача, да се може у претрес узети, но нико се не нађе за то, до ли цигли предлагач. Затим је говорио Сандић за одборски предлог, владика Груић протаву њега, изрази се за предлог Милутиновића, да се нов одбор изашље но кад му председник рече, да је предлог Милутиновића пао, изрази се владика Груић, да он тај предлог усваја, но рече му се, да на то треба 10 подпуирача, но место да владика Груића ко подаре, устане владика Николајевић, те изјави, да од стране епископства прима предлог одборски за основу специјалне расправе, а да ће у специјалној расправи изправке поднети. Затим је извештај, последњу реч узео, и побијао владика Груића, и проту Милутиновића, за тим се гласало, и предлог би са свима противу 3 гласа (проте Милутиновића, прота Чуповића, и прота Милутиновића) за основу специјалне расправе примљен, и даља расправа на сутра дан одложена. Стенографски извештај одговараће.

Загреб 1 маја 1870. У лажи је плитко дно, „завист сама себе једе“ и „сила за мало траје, а невоља редом иде.“ Ове три вечите истине као баук врзу се по главама наших маџарова. Оне су их тако збуниле, да већ незнају шта би започели. Чини се као да већ осјећају крај својој продљавној политици. И што се ближе примиче та по њи злокобна катастрофа, све се чини, да људи бивају. Да освете своју пропаљу машту, употребљују сваку прилику на штету како појединих народњака, тако и читавог народа. Само „Бранковић“ (Старчевић-кватерниковци) су још који дан код њих у милости. Но како нам се чини и они ће скоро оладити, јер су им већ ушли у траг њиховом клубу, који ради на томе, да стровали данашњу владу, а да се улаже код Бедеконића, те да сам заузмемо оно земљиште, са ког ће моћи подинути своју турску политику започети. Са меридавних мјеста слижу непрестано гласови, да ће се Дим-бан захвалити на банство чим се из Пеште врати, али међутим то ће добродоћи Бранковићима, јер они мисле под Бедеконићевим Банством остати „Hoffratina“, јер ће му помоћи, да данашњи хрватски министеријум и есмаљску владу претвори у дворску канцеларију, на која неће више бити у Бечу, већ у Пешти. Ово сигурно стоји у савезу с тим, што ће Андриши остати канцеларом на Бајство место.

Шта учини „Пучка со“ и „Лоњско поље“ да од Бога нађе!

Шта ли ће сада наши хошвиригери чинити, који још и непочеше пушити црпозе, а столицим се испод седала измаче? Жалост велика за њих, кад немогоше, да покају 1848 годину! Збоља, кад смо у речи. Прекрвуче је осућен гроб Оршћи на три године тешке тамнице уз једнодневни пост сваки четрнајест дана и на губитак племства и наслова зато, што је једног сељака из пушке тешко ранио и што је другог свирепски изоставио, у тамници држао и напоследку обрајао и браду и бркове и сву косу на глави. — Дакле „Њихово господство сад верују, да су пропали,“ кад оваки Бан влада, који несме, да заповеди суду, да га за невина прогласи.

Док се овако и овима подобне комедије збивају са крволацима, који мисле да су били јачи од саме природе, дај да видимо како се наши народњаки понашају.

Многи мудријаци веле: да време рађу му-

жеве, а ми би рекли, да мужови рађају време. Ил сад ил никад погодније време, ал мужева нема, па ће проћи узалуд. Да је мужа! овде, маом би било време свему! Жао нам је да се немогоше похвалити, а данашњим нашим мужоским нараштајем, али за љубав итине морамо рећи, да за сада ми немамо мужева. Ми сада имамо себичњака, имамо пуљиваца имамо гулашара, имамо страшљивица, ласкатеља, при боци вина осветника и јунака, али мужева одважни, прегоревајући, као што их прошло десетоголе имајаше, немамо сада. Један, два и три, што је то на оволикке силедије? Ваљало би, као што су ова два-три, да имамо бар стотину, па ако један падне други да остане и т. д. Ми тога жали Боже данас немамо.

Да, без шале, имамо Лава Ђурковачког, кога овде прослављамо, јер је исказао јунаштво над једном лисицом. Прије неки дан побеге једна лисица некоме бирташу из биртије. Ђурковачки десивши се као комесар са још два пандура у тој улици хтеде ју сусрести и уватити, ал она скочи на њега и он колики је дугачак (кола месине) отропошта се патрашке у једну барицу, те га једва дигше пандура, а затим је лежао читаву недељу дана од страха. А, — ми смо заборавили, да је он Маџарон! Но ништа зато, буди узгред речено. Тим боље, јер баш неби ни жалили такове јунаке.

Што се тиче пак омладине наше, о то је друга ствар. Био ко му драго, био што му драго сваки младић, осим племените крви (пути) другачије стоји. Нек Бог да само, да ови достасту па ће се видети, да ће они бити мужевни, да ће они створити време.

Имеђу многих знакова, који нам ону лепу наду ујамчују, јест један и синоћна вечерња забава или боље рећи беседа (наравно у молби за дозволу под именом концерта) коју је гимназиска младеж у корист сиромашних ђака приредила. (Што правницима небјаше дозвољено.)

Вештану, коју нам наша млада браћа синоћ показаше како у говору, декламацију пјесвају и свирају на виолини и гласовиру можемо без пристрасности и жарко похвалити, особито пак пјесвање и свирање.

Милина то бијаше видети све саму голобраду момчад при извађању ове лепе забаве, са којом би се могли и одлични вештаци поносити.

Беседа бијаше врло лепа и младалачком духу тако годња, да ју љепше није ни пожељети моћи. А декламација „Дјед и унук“ (од П. Прерадовића) „Мајка и син“ (од Везића) са малим нагласним изменама, подпуно нам су оличила ону жарку љубав, коју цвет народа нашег у млађаним проима својим гоји за свој народ и за домовину своју. Ту се подпуно огледаше као да је златним словима на застави написано: „dulce et decorum est pro patria mori!“ Песме: „Жеље“ (избор од Ј. Јелена) „Буди здраво домовино!“ (мала збор од Ј. Павца), „Бродар на узбуракном мору“ (од Dürnera) и У бој“ (од пл. Вајца). Особито „Буди здраво домовино,“ можемо управо рећи, да су нас изненадиле; преко сваког надања је публика до узхићења доведена, зато су морала љубљена браћа млада, више пути извазана похвалним плаудирањем и повторити неке.

Што се тиче музикалија, ту се несмемо упуштати у оцену са своје стране, јер нисмо музиком тако проникнути, да можемо суд изрећи, али судећи по одобравању и похвали одличније публике смемо јавно рећи: „Евала мајци, која је кадра родити сина за сваку вештину, као што су оне, које родиле ову младу браћу, што нас данас тако лепо и угодно, неочекивано забавише.“ Овде нам се исказао особито један младић на гласовиру у коману: „Grande fantasia sur de melodies serbes (par Richard Löffler).“ Ова природна лепа и уметно обрађена композиција, тако нас је у неку узвишеност поставила, да смо се чисто поносно јасно огледало, јер је сваки са највећим одушевљењем пљескао и са „живно“ поврађао нашег младог вештака.

Ја сам рекао сваки, али ваља неке изузети. Бијаше ту такође и једна секта, „по образу Божију совадајаја наша краоста“, која се при овом коману сва у првенило претворила, као да је неколико пожунаца Буковца ископила, па се намигиваше, и као скачећа скупштина обликиваше, а кад повика „живио!“ и плаудирањем одобраваше не само при том коману, него и при декламацијама, где се особито нагласила гроза тлачитељског наше домовине — та секта увек се као сљеи мишеви сакриваше иза видова — то су наша Бранковића.

Што нас је пак највећма задовољило то бијаше оно пријазно осведочење наше, да у цвету младежи наше видимо утјеху за садашњост, а подпуно наду за лепшу будућност народа и домовине наше! Живила наша млада и свесна браћа! Живила надо среће и лепшег живота народног, живила узданица наша и младица се милионима!

Иа Сентадрејског округа. 5 маја. Читавујући у нашим листовима, да у више дијецеза — па и у самој архидијецези — када

се парохија каква управни, не расписује се стечај јавно преко листова наши — као што је то закључено на сабору од год. 1864—5. већ се нешто тајно шурјује и багателше тај закључак. Тако и код нас овде горе (у будимској дијецези) општина Острогон са епидијалом Вац, обави избор свештеника, без да је стечај расписан, па да и други рекурренти могуће.

Чудимо се како конзисторија сме тако што чинити — ако је то с њеним знањем. Ал на жалост ми још до данас немамо праве конзисторије, јер ове какве још постоје — то су нека свеца чудна — неке египатске тајне... Ми се уздамо у сабор, да ће што пре гледати да уреди то, јер доста смо и са изборима свештеника и са престарелим — управо рећи калуђерским конзисторијама рамали. А избори, који су без стечаја обављени, држимо да никакве важности имају несмеду, и да се нови — као што закон гласи — отворити имају без увреде свакога.

Познавајући дијецезана нашег, као правичног и ред набуђувајућег мужа, чудимо се, да се овако што и код неге догодити може. Ал држимо да потврдити неће нити може, без стечаја изабраног, док се стечај не отвори и јавно и правилно на исти био, не изабере; јер шта нам онда вреде „скупо плаћени“ закључци, ако ће мо ми тако радити. Време је једном, да се том злу на пут стане.

Ово сам знао на јавност ради тога, да види наш народ, да и код нас негде баш најбоље. Оволико о овом, — други пут о чему другом.

а. — Нови Сад 9. маја. — Јуче је била ванредна главна скупштина оноварошке општине.

Главни је предмет био отпис главне дирекције државне соларе, у коме ова јавља да ни једно од оних места, што им је ова општина одредила, за солару употребити не може, и иште да јој се уступи један њошак од леве променале, иначе ће бити принуђена солару у које друго место сместити. На ово је био изаслан један одбор, који је за време трајања скупштине развио места, и овај је после поднео извештај да се уступи онај део исте промене, који уз башту паробродског друштва лежи, и то 24 хвата у дужину и 15 хвата у ширину. Предлог овога одбора усвојила је и скупштина.

Пошто је онај део пашњака, што је за овце одређен, водом потопљен, то се одређује за ове место од кисачко капије покрај пиршке капије до ваширишта, и од ваширишта с оне стране до кречане, и то до петрова дана.

Прочитана је претставка на земаљски сабор, у којој се иште поротни суд за Нови Сад, и решено је да се ишта штампа и свима муниципалитетима пошаље са молбом, да је потпомогну.

Министарство унутрашњих послова допустило је да се трећа лекарница може у ђурчијски сокак преместити, и дотични отпис публикован је у скупштини.

Поднесен је министарству и исказ о доходарини ове вароши.

Нови Сад. У недељу 10. о. м. држали су овдашњи Срби занатлије четврти свој састанака, на којем буде прочитан предлог подбора: О уједињењу српски занатлија. Уједино је донесен нацрт устава, који ће се главној скупштини српски занатлија поднети.

НОВИЈЕ.

— Из Сомбора јављају: у главној скупштини од 9. маја предложио је вел. бележ. др. Никола Максимовић нацрт представке, која би се као одговор на тужбу „мађарско-католичке партије“ министарству поднети имала. Ова представка усвојила се у целости и поднеће се горе, и тако ће министарство ту ствар решити.

Дан избора земаљског посланика за угарски сабор одређен је за 14. јуни на трећи дан духова.

— Француска влада забранила је обнародовање шемата онепогрешљивости папској по црквама. — Француски батаљони сузбили су једну повећу усташку часту која је код Чивитавеккије продрла у папину област. У Тулону и Чивитавеккији очекују се два батаљона француске војске.

— У Португалској учињен је преврат под предвођењем маршала Салданха вође либералне странке. Као стари и у војсци опште уважени војсковођа гледао је још поодавна да се дочепа крмила владе, и да садање њему непријатељско министарство сруши, које му је и попало, за руком, јер је готово ова војска на његовој страни била. Краљ је одсуство министарства и шљима у преговоре ступио. Доцнији један брвојав јавља: После борбе пред краљевском палатом братимље се војске. Тарђавицу св. Ђурђа заузели су оружани сељаци. Народ је за време борбе клицао: „Живео краљ! Живела војска! Доле о министарством!“ Шпан-

ска флота препречена португалском ешкадром није могла доћи под Лисабон.

— Ови дана изразио се Потоцки о немачкој опозицији следећим речима: „При свој енергији Чеха ипак је немачка опозиција најопаснија по владу. — Граф Лео Тун вратио је програм за феудално-народносни савез (лига). Чеси још под утиском преговора изравнања са Потоцки, безусловно (?) пристају су на исти.

— Из Загреба јављају, да су 7. о. м. тамо многе демонстрације биле. Истог дана у вече, испунила се силна светина пред споменик Јелачићев; подпоручици леополдове пешачке регименте обавуше исти венцима; кад се затим војска указала, захорило се „слава Јелачићу!“ што учини, те многе позатвараше; жандарија и пандури растераху светину бајонетима. Сутра дан окиташе венцима споменик Јелачићев грађани загребачки; на парастос у катедралној цркви испуњен је био силан свет. Доцнији један брвојав „Пресе“ јавља, да су се и 8. о. м. ноћу поновили немири; народне слободњачке песме певане су и услед тога је местна полиција шеснајсторицу из вишег стаљења послала.

— Скуп народне странке у Максимиру, као што смо приватно извештени, између осталих главни закључака у своме програму донео је, да се Дим-бан са банске столице уклони, и учињена нагодба са Угарском ревизији подвргне.

У ЧАСТ ПОСЛАНИЦИМА СРП. НАР. САБОРА приређује

„СРПСКО НОВОСАДСКО ДРУШТВО ЗА РАДНОСТ“ НА СПАСОВ-ДАН ОВЕ ГОДИШЕ БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ у својој дворани

На „беседи“ овој биће декламовања, говора и певања друштвена певачка дружина (мешовит лих.)

Први део беседе биће у друштвеној за ту свечаност приправљеној и украшеној башти, а игранка у дворани; на овој ће свирати градска војничка музика.

Цена је на уласку 60 новч. од особе, а улазнице могу се добити у трговини Ђуре Поповића и друга.

Чист доходак иде на друштвене цели; добровољни прилози примају се са захвалношћу. У случају, да тај дан буде кише, оба разреда беседе биће у дворани друштвеној.

Програм опширан даваће се гостима на уласку.

Почетак је у 8 сати у вече. У Новом Саду из одборске седнице 10. маја 1870.

А. Сандић Стефан Јестич друштв. секретар. подпредседник.

Извештај

обрта земуноске штедионице за месец април 1870.

Примања.	
Готовина благајне	3,786 50
Улози	11,391 86
Уплаћени зајм. на непокрет	39 —
„ „ на залого	2,740 —
Уплаћене менице	21,630 96
Камате од зајмова на непокр.	204 63
„ „ на залого	140 07
„ „ „ есконт меница	412 42
Штампарске ствари	14 45
Провизија и писарина	153 29
Камате од касније уплаћене готовине	4 08
Ванредни зајмови	127 23
Непосредна штемпларина	5 90
Верски вредности	10,834 —
Камате од берски вредности	159 68
Свега ф.	51,594 07
Издавања.	
Повраћени улози	8,319 01
Камате од улога	94 28
Зајмови на непокретности	4,320 —
„ „ на залого	6,160 —
Есконтване менице	25,203 61
Разни трошкови	19 68
Плата званичницима	158 33
Ванредни зајмови	67 66
Готовина благајне	7,251 50
Свега ф.	51,594 07

Трговина и обртност.

Пешта 9 маја. Као обично при крају недеље, тако је и данас био обрт ограничаван при слабо променењем ценама. Обележене цене су биле:

Шеница потијска: 200 мерова 85 фун. 5 ф. 25 н., 500 м. 84 и по фун. 5 ф. 20 н. обоје на три месеца; 1000 м. 85 и по фун. 5 ф. 42 и по н., 500 м. 85 фун. 5 ф. 20 н. 600 м. 87 и по фун. 5 ф. 58 н. Ванатска: 1000 м. 85 и по фун. 5 ф. 20 н. све на каси и све на полске цете. 306 1000 мерова 43—50 фун. 2 ф. 48 н., 750 мер. 48—50 фун. по 2 ф. 60 н., 1400 м. 50 фун. тешка по 2 ф. 52 и по н., све на каси.

П. Живк. и др. Пешта 10 маја (недељни извештај.) Слаба радња прошле недеље била је тако исто и ове; јаки довози са раном разне врсте учинише, да су цене одла у почетку ове недеље у 15—20 нов. пале, али се при крају омет подигле. Уопште радња се показује ипак живља и цене боља изгледа имају, јер довози почињу бити слабији, а кунаца се више јавља. Продато је шенице преко целе недеље, 80—90.000 мерова. Цене су биле следеће:

Шеница 88 фун. 5 ф. 60—75 н., 87 фун. 5 ф. 50—65 н. 86 фун. 5 ф. 40—55 н., 85 фун. 5 ф. 25 н., 84 фун. 4 ф. 80—5 ф. 10 н. 83 фун. 4 ф. 40—75 н. 82 фун. 4 ф. 20—50 н. на три месеца. Наполица 4 ф. 62 и по н. до 4 ф. 50 н. Раж пала са 10 н. на цени 3 ф. 20—3—30 н. 30 би довозено је прилично; пала од 5—10 н. и продавана је по највише по 2 ф. 32 и по н. до 2 ф. 45 Обична по 1 ф. 76 н. до 1 ф. 77 и по н. Кукуруз 3 ф. 27 и по н. до 3 ф. 30—35. даље 3 ф. 42 и по н. до 3 ф. 45 н. Магн 3 ф. 50 н. до 39 ф. 42

Пештањев берва и житара од 10. маја.

Цене разе.	Обрт.	Тежина	Цена од ц. цент.
Жито бан. ново	јачи	83	4 55—4 70
„ „ „	„	84	4 80—4 90
„ „ „	„	85	5 ——5 10
„ „ „	„	86	5 25—5 35
„ „ „	„	87	5 40—5 50
„ „ „	„	88	5 55—5 65
„ потас.	„	83	4 65—4 80
„ „ „	„	84	4 90—5 —
„ „ „	„	85	5 10—5 20
„ „ „	„	86	5 30—5 40
„ „ „	„	87	5 45—5 55
„ „ „	„	88	5 60—5 65
„ бачко	„	83	4 55—4 70
„ „ „	„	84	4 80—4 90
„ „ „	„	85	5 ——5 10
„ „ „	„	86	5 25—5 35
Раж нова	слаб	78—79	3 25—4 30
Јечам	јак	68—70	2 50—2 80
Зоб	„	44—48	2 50—2 55
Кукуруз бан. ст.	слаб	—	3 05—3 10
Насуљ	„	85	—
Новца	јак	80	—

Курс ефекта.		
	нов.	роба.
Уг. земљ. зајам а 120 ф.	108 90	109 —
Англо-унг. банка	96 —	97 —
Уг. опште кредит. банка	86 —	87 —
Франко-уг. банка	57 50	58 —
Уг. хипот. банка	—	—
Уг. земљопитна кредитна банка	90 75	91 25
Акције српске банке	66 —	68 —

Телеграм бечке берве од 12. маја.		
	нов.	роба.
5 проц. метал.	—	60 30
5 „ „ мај.	—	—
5 „ „ нов.	—	—
5 „ нар. зај.	—	69 75
1860 држ. зај.	—	86 10
Лич. нар. банке	—	718 —
Кредит. акције	—	255 20
Лондон	—	123 65
Сребра	—	121 25
Дукати	—	5 84
Уг. Разверетнице	—	79 50
Тешини.	—	78 25
Брделско	—	75 50
Хрв. слав.	—	83 50

Цена ране у Новом Саду од 12. маја.		
Пшенице најбоље врсте беч мер	5 —	4 80
„ средње	„	4 6
Наполица најбоље	„	3 86
„ средње	„	3 86
Јечам најбоље	„	2 26
Зоб	„	2 13
Кукуруз	„	2 80

РЕД ПЛОВИДБЕ.
Из Новог Сада у Земун и Београд: недељом, понедељником, вторником, средом и суботом у пола 8 сати ујутру.
Из Новог Сада у Земун, Београд и Орша-ву: четвртом у 1 сат у јутру.
Из Новог Сада у Пешту: сваки дан у 12 сати око подне.

Стање воде:		
Пешта, 7. маја	8' 11"	преко 0. суво.
Пожун, 7. „	9' 5"	„

ОГЛАСИ.

Бр. 1467. 1870.

Суд слоб. кр. вароши Новог Сада овим све оне позива, који би право наслеђа то са тестаментом умрлог Марији Костић Лацко имали, да се за 45 дана од дана трећег уврштења у новине код овог суда писмено пријаве, што ће у оскудици прејаве, пријављеном породу Јована и Кате Огњановић не-пикротно предати, односно на њива имена грунто-вног приписати.
Нови Сад 17 маја 1870.
Ипре Балла с. р. Јован Радовановић с. р. бележник. 167-1-3 варошки судца.

Бр. 1018. суд.

Проглас.
Суд сл. кр. вароши Новог Сада јавља, кога се буде тидало, да ће се половина куће бр 2577. што је била својина покојне Катарине Влајковић, ње ве услед молбе сина јој Гавре Влајковића приписати на његово име, ако се за 45 дана нико не јави, са својим правом на исто добро.
Суд сл. кр. вароши у Новом Саду 12 маја 1870.
Ипре Балла с. р. Јован Радовановић с. р. бележник. 170-1-3 вар. судца.

Бр. 1419 и 1364. ОБЈАВА.
Од стране грађ. суда сл. краљ. вароши Новог Сада овим се до општег знања доставља, да ће се услед молбе Јоренда Шпилера као старатеља маде-љетних наслеђеника Марије Шелевир непокретно добро саостојеће се из једне куће у „Лаудон“ со-каку под бр. 756 које је на 759 ф. 54 н. а. вр. су-дејски процењено, на јавној лицитацији, која ће се 9-ог јуна 1870 по риж. и 7-ог јула 1870 по риж. на лицу места свагда у 3 сата по сле подне држати, продавати, и зато се сви они, који исто добро купити желе, позивају, да у предначено време на ту лицитацију дођу. Уједино се примећавало, да се условија, под којима ће се горе именовано добро продавати, при суду овом читати и од њи прениш имати могу.
У Новом Саду 20-ог маја 1870.
Ипре Балла с. р. Јован Радовановић с. р. бележник. 168-1-3 варошки судца.

Бр. 886 1870.

Објава.
Од стране грађанског суда сл. кр. вароши Но-вога Сада овим се до општег знања ставља, да је овдашњи становник Глаша Гавриловић преминуо и да је осим нешто покућанства по гласу опорузе његове једну кућу под бр. 1683. и једну башту за пиршком капијом у Новом Саду после себе оставио. Позивају се дакле сви они, који право наслед-ства на предначену посмртину имају, да то своје право за 45 дана — од дана, пошто објава ова трећи пут у листу овом увршћена буде, рачунајући — суду овом писмено пријаве тим извесније, што ће се у противном случају по истечењу тога рока по смислу §. 580. п. п. поступити и по томе горе означена посмртина на име суду овом познатих на-следника реченог покојника Глаше Гавриловића средством грунтовног приписати дати.
Суд вароши Новог Сада од 2 маја 1870.
Ипре Балла с. р. Јован Радовановић с. р. бележник. 169-1-3 вар. судца.

ОГЛАС.
Суд сл. и кр. вароши Новог Сада до јавног знања доставља: да ће се у конкурс узети испан Д. Ђ. Стојковића дана 30. маја 1870 у 9 сати пре подне за готови новца у кући Јована Димића, ђур-чинском сокаку продавати.
У Новом Саду 21. маја 1870. 175-1-3

Бр. 1965 ex 1870. пол.

Стечај.
У општини Вел. Кикинди за време управљеноје место општинског бележника, са овим знањем скоп-чана је годишња плата од 600 ф. а. вр.
Они који би ово знање заузети желели, нека своје молбенице са доказима о теоретичном и прак-тичном знању моралном поведењу и знању језика, од првог обнародовања овог стечаја рачунајући, кроз 14 дана овом поднесу.
Из седнице магистрата кр. пр. диштр. вел. ки-киндског држане у Вел. Кикинди 14 маја 1870. 171-1-3

ОГЛАС.
Од стране дописаног привено-школског од-бора овим се до општег знања доставља, да се на-мерава православна Карловачка црква лепом огра-дом обградити.
Услед тога позивају се сви они, који би се овога рада прихвати хтели, да 28. маја т. г. по срб. на лице места односно у карловачки варошки дод доби неопусте, где ће се смајајућа лицитација одржати, и да сваки училене увете дознати може у Карловци 9 маја 1870. 174-1-3 Црквено-школски одбор.

ОГЛАС.
Овим стављам до знања да сам се с мојим ортаком г. Милутиновићем разоргачио, те сада у Руми сам водим
ФАБРИКУ ВИНСКА СИРЋЕТА И ЕСЕНЦИЈЕ и продајем СПИРИТУСА и РАКИЈЕ.
Јамчим, да ћу неуморно трудити се, да пошто муштерије како добрим еспапом и јестив-ном ценом, тако и брзим одправљањем послужим.
Мата Т. Јаковљевић у Руми. 172-1-3

Господину Ј. Ђ. Поппу, практ. зубњем лекару у Бечу варош, богнерова улица бр. 2.
Највид, 26. Маја 1869.
Са задовољством јављам Вам, да сам се употре-бљенем Ваше славно познате лековите анате-ринске воде за уста од моји несносни реума-тични зубни болова ослободио и придојајем уједино још и то, да са овим редцима неограничено упо-требљене учинити можете да би тиме нагеше чове-чаством на један заиста изредан лек пажљивом учи-ном. Примате с овим уверење мог особитог пошто-вања.
Фр. Ауг. Фолг.

Може се добити: у Новом Саду у апотеки Е. Б. Грозингера; М. Браунера апот. код духа: Димитрија Момировића; у Тателу: Тиме Ђорђевића; у Бео-граду: Секулића апот. и Д. Милутиновића апот.; у Панчеву: В. Х. Графа апот.; у Митровици: Цајз-бергера апот.; у Руми: код Милутиновића; у Ву-ковару: Т. Стајина, Крајчиновића апот. и Ф. Кирч-баума апот.; у Сомбору: Фалшијанес-а нећаза, Пе-чића и Р. Хајндлхофера; у Осеку: Рибурда апот. Хирнерова сина; у Вел. Бечкерку: Д. Дајча сја-нови, Калнерова апот., Ј. Белев; у Петроградину: Додата апотека; у Карловцу: Медерова апот. и код Бенића; у Валпову: А. Сесцаги апот.; у Земуну: код Д. Јовановића сина. 173-1-1

Цитатова штампарија у Новом Саду 1870.